

ACC. N:R. M. 8069: 1-6.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Ebbu Ebbesson

Härad: Bjäre

Adress: Kjelid Höv

Socken: Höv

Berättat av:

Uppteckningsår: 1941

Född år 1876 i Småryd Höv

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tilloverkning av Jord

Skriv endast på denna sida!

Något som var särskilt roligt när jag var barn
var när jag fick följa med mor till vår moster, som
var kusmor i ett stort och rikt bondehem, när hon
skulle ha ostagille, och när de skulle på mossen
att göra torr. Moster hade mjölk nog att gista av egen
mjölk, och gjordet också, men en gång på som-
maren byta hon ostmjölk för att hålla på gam-
mal seel. Först kaffer epet för alla byns gum-
mor, och sedan att få stäta och titta på när de
tryckte ostarna. Det blev ju mera än en,
och så till sist fick min kusin och jag bara
en liten ost, som vi sedan finge på oss själva.
Men ändå roligare var det när de skulle på
torvmossen, de var där från tidigt på morgo-
nen för att hjälpa moster som var ensam hemma.
Sedan före kl. 6 på morgonen kommo de främ-
made hjälparna och skulle först ha kaffe och
setebröd sedan frukost, potatis och sill smör
och bröd och mjölk.

De fingo stora smörgåsar med hemmalagad ost och korpa, mjölk och dricka med sig till mellanmål samt pannkaker eller väfflar. På fört de så blevo färdiga körde de och ^{hade} allt med sig som de kunde ha serviser och annat. Även korna togo de med sig för att låta dem bete på gräset vid mossen, mossen och en bokskog vid sidan om den var deras egen ett par kilometer från gården. Utom husets egna 4 karlar och en pigga var det 4 främmade karlar och 2 kvinnliga. Dagen förut hade de varit körande där med redskapen som de behövde.

När de voro körda hade moster och moster beänt med att laga till middag och baka väfflar till eftermiddagskaffet som de alltid skulle ha när de gjorde töv. Middagen fick ju härligt inte vara mera än en barmrätt då den skulle bäras dit. Sottsoppa eller ärtor och fläsk

bar ju bråkligast, men kunde också bara någon stur-
ning, bräna böror eller dylikt till förut kokat kött
och fläsk, som var kallt, samt någon kall fruktsop-
pa. Soppa var alltid i en blank kopparkruka
som var förtent inuti. När maten var färdig följ-
des vi åt ner till morben, det var ju rätt mycket
att bära och vi flickor finge hjälpa till så gott
vi kunde. När vi kommo fram, lade moster en
duk på gräset i skuggan, och så finge vi plocka
fram ur baggen fullrickar knivar gafflar och
skedar, kopparkrukan sattes mitt på duken
och det öster med en skv till var och en.

Folket plaserade sig så gott de kunde runt omkring
de flerta lågo raklänga på magen.

När de ätet plockades, allt ihop igen, en del tog
moster med sig hem, hon gick genast, hon hade
djur att passa därhemma. Utbrä därefter stan-
nade och kokade eftermiddagskaffe till folket.

Några stenar byggdes upp till en tillfällig härd
och på den sattes kaffepottarna, vi gingo i Stogen
och flockade pinnar att elda med.
Totilloverkningen tillgick på följande sätt,
på en bit torvjord hade de taget ^{part} gräs torven på
en 3a 4 meters fyrkant sedan grävdes ett spad-
mål av jorden upp, på den lösa jorden slögs bakt
en så att det blev som tjock välling. I denna gin-
go 4 karlar och trampade och ältade, de hade
byxor uppkavade ovan knäna och hade
endast en "bössaron" (en lång arbetsblus kallades
så) på sig. De gingo fram och tillbaka tills att
massan blev väl ältad, detta för att inte torven
skulle bli smulig. När massan var bra östes
den upp i julbåror och de andra karlarna kör-
de dessa ett stycke upp och tömde dem på ~~en~~ en
slät gräsplan. När graven var tömd grävde de upp
ny jord och fortsatte på sättigen, varv efter varv

Så länge det fanns jord att gräva upp. De kunde komma rätt långt ner, så till slut voro karlarna nere ända till midjan. När en torvgrav var tömd kom det sedan så småningom botten uti den. Den massa som de tömt på gräsplanen skulle koinorna jämma ut till lagom torvjoeklek, med skufflar klappades den slät och jämn, och när den så var fin skulle den "ristas", med en staka ristades på kors och tvärs genom massan ner till gräset, så stor som torven skulle vara. När karlarna som gingo i ältran skulle upp att äta märkte de först tvätta sina ben rena, ty det gjorde nog inte gott om massan torhade i solen på benen. Det var säkert ett hårt arbete en het sommar dag och skulle vant folk till det, de samma voro också ikring över allt och gjorde torv på sommaren. Numera göres torven med maskin. När de kommo hem på kvällen fingo de risgröt.

Efter en beekas tid om det var bäckert, torkvä-
der skulle torven bündas, så att den undre sidan
kom upp. Efter ytterligare en beeka skulle den
"röglas" 8 eller 10 torvar lades i en ring, på den-
na ring lades en mindre ring så undan för un-
dan tills det blev bara en torv i toppen.

I dessa röglar finge de stå en 8 eller 14 dagar,
denna tiden var ju i lyckligaste fall, att det
blev torkväder hela tiden. Blev det regnväder
blev det snart att torven for, den fick bündas man-
ga gånger då naturligtvis mycket smulades bort.
Värst var det ju för dem som tillverkat torv till försälj-
ning, den blev svår såld. Dels var den ju inte lätt-
bränd när den var fuktig, dels blev det så söndersmu-
ladt under det mycketna arbetet med den, torven
höll ju dåligt samman av det mycketna vattnet.